

*TANDORI DEZSŐ***Pintér-Schéner, Schéner-Pintér**

Boldogok vagyunk, szerény gazdagok, ha mestereink vannak. De ez szét-sugárzik: én is boldog vagyok, hogy Pintér Lajos mestere sok mindenben Schéner Mihály.

Am ennél is jön több: borzongatóan jó, ha egy festői-figuratív pálya mind tovább és tovább teljesedik.

És közben nem múlnak-vesznek a „betyárkodások”, a rikiki-szép színek nem fakulnak, sőt. A változgató formavilág visszakanyarodik Schéner Mihály-nál az „eredetekhez”... és Pintér Lajossal ugyanúgy játszik Valaki-Valami, ahogy Kormos Istvánról tudjuk, az ő egyik – közeli? távoli? – nagy mesterétől azt hallhatta, hogy vele valaki játszik. Emlékezetem szerint „Fiam”-nak szólította őt a Mester.

Mert hogy egy fém hőmérőtokba homokot méregetett, aztán a hazafelé bal-lagó tehének átlépkedtek fölötte, nem taposták el.

Játszik valaki Pintérrel, mert a „fehéringes folyók”-ból nála az lesz, hogy „fehéringes foglyok”, és a fehér színre ugyanúgy csordul ki a képzeletbéli vér, ahogy az illik.

Az Alapokon megjelenik a Szín.

Schéner, persze, az emlékek, az eredet, a szivárvány-népek minden színeiben (sic!) foglya volt. Rossz viccel: sosem volt nála szikes még a fehérség sem.

A színek nagymestere, olvashatjuk Schéner Mihály tárlatának kísérőfüzetében.

De ha Pintér verseit olvasom, még több „jön ki”. A versolvasó közönség, közösség számára.

Ha meg magam nézem Schéner képeit, multságos dolgokra bukkanok. Velencei karneváli önarcképre majdnem-betyáros szerelésben, bár hát az a kalap komoly-komoly-komoly. Ahogy Pintér szólítja fel: játsszunk, játsszunk... s ad infinitum.

Pintér Lajos szépnagyapja maga is betyár volt – de hát ezt elolvashatjuk.

Schéner Mihály betyárkodva teszi magát önmaga ősvé, amikor Van Gogh-ra, Cézanne-ra „viccel rá”, még Matisse-ra, Marouet-ra is, és nekem elszorul a szívem! Ugyanígy használja mai költő Petrarca szonett-formáját, fűz koszorút (még meg kéne csinálni) stanzákból, s nem csupán Byront és ködös társait, de Arany Jánosunkat is idézve.

Mindig a „lássuk, Úristen, mire megyünk ketten” festője Schéner Mihály. S Pintér Lajos nem csupán jó tanítványa, de – eredeteiből hozza anyagát, sok formáját, ellenben tanulja Schénertől is a formálás művészetét.

Napraforgók, mint a Félfülű Mester... és bohócok, mintha Klee rázta volna meg a kockapoharat. Mintha az egyiptomi hieroglifák is „mézeskalácsba” mennének át.

Nem szólok a kunbajszú figurákról, akik mintha „Gézáné Úr” képen kártyáznának, holott nem kártyáznak, meg mások is.

A legjobban egy *Három figura* című Schéner-főmű izgat fel. Mi van itt jelen! A zsákvászonyszerű alap, a szétszálkázott alakzatok, a tekintetekben sanyarú mélabú és-és-és nagy kópéság. A Király a legmézeskalácsabb (ha igaz), de talán csak hogy Schénert mindenben folytassa ez a mű is.

A tréfás Schéner Mihályt, akinek fapofa figurái múzeumba illő pontossággal (is) idéznek régi korokat. A jó értelemben felelős művésze, aki tartozik valakikhez, valamihez, szintén a szó jó használhatósága szerint.

Schéner Mihály újabb munkássága, mondom, azt nem tudom csupán, velencei vagy santorini falakhoz vágott-e, avagy kószáltam vele egyet provanszál tájakon, ahonnet őseinknek állítólag nem kellett volna visszajönnie.

Ott egye (most már) a fene.

Az én őseim is itt bóklásztak nyájaikkal, feladataikkal és szabadságukkal a Duna-Tisza közén, mit tudom én, Kecskemét és Belgrád közt. Kólóztak a szerb király udvarában. Nahát.

Pintér – jólesően – nekem írt versében megkérdi: mi a vagy-vagy és mi a sors, meg hogy egyáltalán mi a kérdés?

NEM KÉRDÉS, MI A KÉRDÉS!

Ezt felelem, netán a spanyolviaszt feltalálva.

Schéner cannes-i strandját, a viaduktos képet is hosszan csodálom. Aztán észbe kapok, van itt nekem matéria más is, még ha – illendőségből – egyelőre Pintér Lajos egy-az-egybe Schéner-szövegét nem olvasom is tovább, csak tallózok (lásd akasztott betyárszépapa) sorai közt.

Van ám mit olvasnom. Itt van Pintér Lajos oly jellemző című megcsikordított, kópés-fájós című kötete: a *Virágnézetünk alapjai*.

Egy kis rajzom álljon itt hozzá:

Schéner-illusztrációmhoz viszont egyszerűen nem tudok színeket.

Pintér remek érzékkel választotta „Virágnézetünk” borítójául a *Három figura* címűt. Merthogy Kondor is előjön a kötetben, Samu Urunk, méghozzá ablakokon át.

Ezeken a vágásokon keresztül pedig annyi minden látszik. Például, hogy itt

*„áll egy ember
áll magában
itt áll
a tükör előtt
századvég
ezredvég
ír sír”*

(Pintér Lajos: *levélféle*)

A móka pedig: hogy „magához a gólyához (és. td.) fiaihoz”.

A *Betyárdall.* (sic) meg egyenest Schéner Mihálynak ajánlódik.

Így kezdődik:

*„Was ist: matyar? Mi a magyar?
Cigány egy nép, líra, gedicht.
Gulas, tsikós, Széch'nyi álma,
ájnmal nach rechts, ájnmal nach links.”*

Érdeemes elolvasni. Ahogy az egész „Virágnézetünk”-könyvet is.

Schéner itt, Pintér tollán, oda kerül, ahová való, ami a helye. Nagy, összefoglaló művész. Nagyon mai. Nagyon (jól) történeti.

Álljon itt két versem, hogy műfajok torlódása (ne) legyen.

LégekSchéner

*A légek előtt, melynek színe: minta,
és semmi mintha,
ottvalók a ténylegesek,
ott vannak szín-kő rétegek,
bázak, húségesen-valók,
ott – s mégis itt betyárkodók,
narancsba-vett szírom-kör látomások,
és mégis mancsos nap-csodálók,
igen, mintha maga a nap
nyújtaná maga felé e virágokat,*

hogy a bábok, medvék és verebek
Meváltása lehet
minden kicsi nap-éj,
és magába-fordul a szenvedély,
mert a behúzott nyak továbbra is
kizár minden hamis
félrehajlást – eredetével,
így népesül be vicc-cézanne-i part,
így tudjuk, a kártyás mit is akart
kijátszani,
mert valami
a tűz-víz-jég-és-láng világban,
és nagyon egy-fénnyel egyedien, nem csak úgy „általjában”,
valami nagyon-nagyon, csupa-csupa „Schéner”!

Lásd a végét

Bajszuk vége kunkorul: verset írj!
tintállj, papírj,
indigóllva, mint a gólya,
kelepelést szaporítva,
íme, Pintér.
Kint tér,
schéneri és velencei,
a Santora Café nekem eztán S. M. santorini,
s a hajós nyers
kötélkurjantása egy Lajos-vers.
Ennyit mond csupán a bajuszvég.
Hát még a szén-szem!
Ha kilökték, ha feketére izzott,
ha történt vele szebb is itt-ott,
s még hogy történt-e! Tudom, érzem,
érezem, tudom.
Átmegyünk e barnán lebegő viadukt-hídon.
Finom, profán
farsangi fánk,

*hogy Pintért idézzem,
áll rendelkezésre a kártyázók érdekében.
Káró, tök ász, na kérem.
Bubi a piros hölgynek magyaráz. Ez mind Schéner,
Egy fát leráz. Mit, változtasd meg élted?
Maga volt az a változás.
És ha odafönt, ha idelent, ha idefönt, ha odalent,
mindez fönn-lenn ibolyaszagolósos életre-halálra ment!*

